

Його називали "Томат"

- Чужинець у місті -

Історія Урзель Шеффлер
Ілюстрації Ютта Тімм
Переклад Анастасія Лодкіна

1

Колись у великому місті жив один чоловік із великим червоним носом. Одного разу лютою зимою у дуже холодній країні він відморозив ніс. І тепер щороку, коли приходила зима, його ніс аж світився яскраво-червоним кольором.

2

Коли чоловіка зустрічали сусіди на вулиці, вони озиралися до нього і кричали: «Тільки-но подивіться на цей ніс! Він червоний, як томат! Мабуть, це в нього від горілки!». Ніхто не міг

вимовити його чудернацьке іноземне ім'я, тому так і стали його кликати — «Томат».

3

Один із днів лютого видався особливо зимним. Чоловік одягнув пальто, закутався у теплий шарф із шерсті, прихопив капелюх та вирушив до крамниці.

Надворі його подих перетворився на маленькі білі хмаринки у чистому морозному повітрі.

Он як було холодно!

4

На краю міського парку діти гралися в снігу. Чоловік зупинився на хвилинку, щоб подивитись на них. Коли діти його помітили, вони почали перешіптуватись: «Подивіться на нього! Він стежить за нами! Гляньте на його червоний ніс! Він ховає цей ніс у шарф — мабуть, не хоче, щоб його впізнали! Він точно злодій!»

Діти з криком розбіглися. Вони чкурнули до озера на ковзанку, щоб переказати іншим дітям історію про дивного чоловіка.

Пан із червоним носом не розумів, чому діти так раптово втекли; він поволі пішов далі.

5

Вдень у поліцейському відділку №7 телефон аж нагрівся від дзвінків. Комісар Керн не знав, за що хапатись у першу чергу: пограбування банку на Поштовій площі, крадіжку у ювелірній крамниці біля вокзалу чи кілька дорожньо-транспортних пригод. На додачу зникла дитина!

«Це викрадення!» — репетували схвильовані батьки.

«Наші діти бачили в міському парку злодія! — розповідав молодий татусь. — Він мав червоний ніс і носив підозрілий старий капелюх».

Комісар Керн вислав у парк патрульну машину.

Сам він вирушив у місто — розпитати місцевих, чи бачив хтось злодія червоним носом та в старому капелюху.

«Так, я бачив! Щойно хтось бігав площею у пальто й дивному капелюху!» — сказав працівник пекарні, що поруч із банком.

«Той, хто обікрав наш магазин, ховав обличчя у червоному шарфі! Він кинув награвоване в парасольку!» — повідомив ювелір.

«Отже, злодій носить червоний шарф, капелюх і пальто», — пробурмотів комісар Керн та записав у свій блокнот.

6

«Так! Саме так він виглядав! Чоловік із червоним носом, наче той томат! — кричали діти з міського парку. — Він ховався між кущів і спостерігав за нами звідти».

«Так-так, — бубнів комісар Керн, — ніс червоний, наче томат». Комісар зібрав усі прикмети, склав фоторобот злодія та оголосив його у розшук.

Містом ширилися чутки про небезпечного пана з носом, як томат. І з приводу кожної справи, якій поліція не могла дати ради, місцеві виголошували вирок: «Це зробив злодій Томат!».

7

За кілька днів головний підозрюваний у всіх злочинах зайшов у пекарню за хлібом. Щойно він з'явився у крамниці, пекар вибіг на вулицю і заголосив: «Допоможіть! Пограбування! У моїй крамниці злодій! Розбійник Томат! Я впізнав його ніс!».

Чоловік збагнув, що люди вважають його лиходієм, і почав тікати якнайшвидше.

8

Коли Томат дістався своєї вулиці, повз їхала поліцейська машина. «Вони мене переслідують!» — перелякався він і продовжував бігти, наче за ним гнався чорт.

Він біг і біг, аж доки не опинився на околиці міста. Він нізащо не хотів повертатися — адже там всі мали його за розбійника!
То де ж йому тепер жити?

9

Він довго блукав та зрештою натрапив на старий закинутий будинок.
Двері були відчинені. Він зайшов. В кутку лежав старий матрац.
Він загорнувся у своє пальто і заснув, виснажений довгою втечею.

10

Прокинувся Томат від холоду. Він почав збирати дрова та все, що могло горіти, але наважився запалити вогнище лише на короткий час — бо боявся, що дим може його видати.
Днями він голодував. Перш, ніж вийти зі схованки, він чекав глибокої ночі.
Тоді він біг полями, стрибав через кущі та паркани, крав з хлівів та сараїв картоплю та ріпу.

11

Коли стало холодніше, він підповзав до теплих будинків. Одного разу він помітив відчинений льох і заліз всередину. Там він знайшов теплу ковдру і старий светр.
Крім того — банку з вишневим варенням.
Господарі навіть не помітили нестачі — вони мали вдосталь запасів.

12

А Томат подумав: «Невже тепер я справжній злодій?» Повертаючись до схованки, він весь час боязко озирався — чи ніхто за ним не женеться.

13

Нарешті прийшла весна. Одного ранку березневе сонечко зазирнуло у вікно і виманило Томата надвір. Він сів на старі кам'яні сходи та примружився від світла.

Вперше за довгий час йому не було холодно.

І він заснув.

Він не почув, як двоє чоловіків підійшли до будинку.

Це були комісар Тобіас Керн та депутат міської ради Фабіан Пікс.

«Отакої, — промовив комісар та вказав на будинок із побитими шибками. — Стара будівля ні до чого не придатна».

«То нічого, — зазначив депутат. — Її знесуть».

Проте це місце зі свіжим повітрям на узліссі чудово підійде для нового дитячого будинку».

14

Вони пішли обходити будинок.

Коли їхні тіні впали на сплячого Томата, йому наснилося, що на нього напало чудовисько.

Він підскочив, закричав та почав утікати, збивши з ніг Фабіана Пікса.

«Це ж злодій Томат!» — збуджено вигукнув комісар Керн і допоміг підвестися депутатові міської ради.

«Злодій Томат? — здивувався Фабіан Пікс. — Я вважав, що це чутки! Адже пограбування банку і крадіжку коштовностей давно розкрито! А маленька зникла дівчинка тоді просто заблукала!»

«Але Ви самі бачили, як він тікає! У того, хто тікає — совість нечиста. Я комісар, і переслідувати втікачів — то мій обов'язок!» — вигукнув комісар Керн та кинувся вслід за Томатом.

15

Далі сталась дивна річ. Томат, який вже майже добіг до узлісся, раптом зупинився і пішов назад. Спершу нерішуче, а далі — швидше і швидше.

На півдорозі він зустрівся з комісаром. Томат простяг до нього руки і сказав: «Арештуйте мене! Я не можу більше втікати, я не хочу ховатись по чужих домівках і красти!». «То Ви зізналися! — сказав комісар Керн. — Пане Томате, чи як вас там звати, Вас заарештовано!».

16

Наступного ранку газетяр кричав на всю Ринкову площу: «Розбійник Томат заарештований!». «Ну нарешті!» — вигукнув таксист і протягнув руку за свіжою газетою. Опівдні люди розкупили останні номери в газетному кіоску. «Усі крадії погані!» — обурено казала жінка. «Можливо, все трохи інакше, коли ти мерзнеш і хочеш їсти», — заперечив юнак, який купував кренделі. «Та що ви про це знаєте? — виголошував пекар. — Ви ж не бачили, як він вдерся до моєї крамниці! В мене серце ледь не стало! Яке щастя, що розбійник тепер за ґратами».

17

«Це не його провина!» — висловлювався дехто. Але більшості було байдуже. Вони думали: «Нехай поліція вирішує, чи він грабіжник, чи не грабіжник. Ми тут до чого?»

18

Якось депутат Пікс зустрів комісара Керна у міській приймальні. «Що там стало з тим, е-е... Томатом, пане комісар?» — поцікавився депутат.

«З Томатом? О, не було ніяких позивів проти нього, тому він вже на волі», — відповів комісар Керн.

«На волі — хіба це вихід? — замислився містер Пікс. — Ми маємо подбати про нього, або все це повториться».

«А що ми можемо зробити? Чим йому допомогти?» — розмірковував комісар Керн.

19

«Перш за все, ми повинні знайти йому роботу, — запропонував депутат. — Я цим займуся».

Депутат Пікс обдзвонив усіх, щоб влаштувати Томата.

Нарешті робота знайшлася. Щоправда — кілька годин там, кілька годин тут. Це були справи, якими інші не конче хотіли займатись. Але це тільки початок!

20

Отже, у понеділок Томат чистив кошики в міському парку.

У вівторок допомагав вивозити сміття.

У середу він працював на щотижневому ярмарку.

В четвер мив вікна на автовокзалі.

У п'ятницю підмітав вулиці великою мітлою.

В суботу та неділю він відпочивав.

Томат був радий працювати.

Але щасливим він не був.

21

Одного дня, коли Томат підмітав листя в

осінньому парку, повз проходив депутат Пікс.

«Вітаю, пане, еее... а як Вас насправді звати?» — трохи збентежено спитав містер Пікс.

«Називайте мене Томат. Всі мене так кличуть, я звик», — відповів пан Томат і перекинув купку пожовклого листя до свого візка.

Він був радий зустріти містера Пікса, адже рідко траплялась нагода з кимось поспілкуватись.

22

«Добре, пане Томате. Така справа... — трохи зняковіло продовжував містер Пікс. — Ми от-от добудуємо дитячий будинок, і нам потрібний вправний доглядач. Людина, що любить бувати з дітьми. Чи може це зацікавити Вас?»

«Мене?» — Томат здивовано глянув на містера Пікса.

«Так, звісно, але це тільки за бажанням», — швидко додав містер Пікс.

«Я обожаю дітей! Я не міг уявити кращої роботи для себе!» — вигукнув пан Томат.

23

Щойно дитячий будинок був готовий, Томат заселився туди разом із дітьми.

Діти швидко звикли до нього. Довірилися йому та полюбили. А як же його червоний ніс? Діти його навіть не помітили! Томат став для них справжнім другом, уважним та турботливим. Малі постійно приходили до нього і щось хотіли — і він завжди мав час для кожного малюка!

Раптом він згадав усі ігри зі свого дитинства.

І, звичайно, вигадав нові!

У дворі будинку Томат із дітьми збудував великий ігровий майданчик з деревини, що лишилась після будівництва.

Одного вечора всі сиділи на галявині навколо багаття та смажили картоплю і яблука. Томат вдивлявся у дим та згадував, як нещодавно він був зовсім один і боявся, що дим від вогнища може його видати.

24

Аж раптом до нього підійшов хлопчик і сказав:

«Пане Томате, пригощайтесь яблуком!»

Ще ніколи Томат не був таким щасливим.

